

טיב הקהילה

תולדות
ב' כסלו תשפ"ו

זמן הדלקת הנרות ומצ"ש

הדרה"ג	4:02
מוצ"ש"ק	5:17
ר"ת	5:54

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סו"ת א'	8:02
סו"ת ב'	8:46
סו"ת א'	9:10
סו"ת ב'	9:39

גליון מס':

809

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'

בנשיאות מורנו ורבנו הרב"צ

רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

טיב הפרשה

בפתילות ההיפוך

ואפשר שלכך לא חשד יצחק בעשו, כי כלל לא היה צורך בכך, יצחק היכיר היטב את עשו, וכפי שרואים הלאה בפרשתו, שכשנכנס יעקב לקבל את הברכות מיצחק, היה יצחק מתפלל ואומר (כז, 33): 'גשה נא ואמושך בני האתה זה בני עשו? וברש"י: 'אמר יצחק בלבו, אין דרך עשו להיות שם שמים שגור בפיו, וזה אמר כי הקרה ה' אלהיך... גם בפסוק שלאחריו (כח) נאמר: 'הקול קול יעקב והידים ידי עשו', ופירש"י: 'קול יעקב. שמדבר בלשון תחנונים, קום נא. אבל עשו בלשון קנטוריא דבר, יקום אבי'. הרי לך מכאן, שהיטב ידע יצחק אודות מהותם של עשו ושל יעקב.

ואם אכן ידע מדוע מנע מלהוכיחו? התשובה לכך נאמר בריש פרשתו: 'ויהי עשו איש יודע ציד', גם יצחק השיג את פירושו של רש"י על מקרא שלפניו, וכשהתחיל עשו לשאול אותו 'האיך מעשרין את התבן', ירד תיכף לסוף דעתו, והבין שמבקש להסתיר את זהותו האמיתית, ואז אמר יצחק בלבו, אם רשע זה מבקש למצוא חן בעיני, עדיין יש לו תקוה, ובתנאי שאכן אקרב אותו ואראה לו אותות של חיבה, כי אז ישמח לשהות במחיצתי, וכך אוכל לדבר עימו בדברי תורה ולעוררו לישר העקמומיות שלבו ממלי שידע שאני מכיר במומו, וברבות הימים אכן ישמע לי ויטיב דרכו. וזאת גם במקרה שלא אצליח לנטוע יראת שמים בקרבו, בכל זאת יבקש על כל פנים להיות ראוי למצוא חן בעיני, ורצון זה יעשה רושם במעשיו. אולם אם אוכיח אותו בפניו, ויבין שבמקום חן יש לו ביון, יתבייש מאוד מלהיות קרוב אלי, וימצא לעצמו מחסה מחוץ לביתי, ושוב לא יהיה מחסום לרשעותו...

אלו הדברים הם לימוד גדול בתחום החינוך, דהנה, לפעמים מתעורר לב הנער לעשות פעולה בלתי רצויה, אולם יודע הוא שהדברים לא ימצאו חן בעיני הוריו ומחנכיו, ולכן מבקש לעשותה במקום שאין עיניהם שולטות. אולם לפעמים אין הנער מצליח בתוכניותיו, והוריו או מחנכיו מבחינים בתקלתו. כבגון דא מתעוררים לפעמים חמת המחנכים למאד, והם משתוקקים מאוד להודיע להתלמיד העברין שנתפס בתקלתו, ולהענישו על כך בחומרא, באומרים: שמעתה יחוש הנער מלעשות דברים אפילו בצנעה. אולם האמת היא שרק לפעמים הצדק עמהם, וזאת כשמכירים היטב את נפש הנער, והם יודעים שאינו בוש מלעשות דברים שליליים, ולא הסתיר את מעשיו כי אם כדי להתגונן מעונש, ובכגון דא אין סיבה להסתיר את ידיעתם, ואדרבה מן הראוי לגלות את הדברים ולהענישו על כך, כדי שלא יחזור שוב לתקלתו.

אולם לפעמים מדובר בנער שהסתיר מעשיו רק מפני רצונו שלא לאבד חינו בעיני הוריו, ובכגון דא עדיף שלא לגלות שנתפס בתקלתו, כי כל עוד שהנער מבין שמעריכים אותו, משתדל להרבות בתורה ובמעשים טובים, וגם זה החטא יתקן לבסוף כשיתעורר משיחותיהם של מחנכיו, אבל כשיידע לו שהוא מוגנה על מחנכיו שוב לא ישתוקק ליפות מעשיו, ומי יודע מה תהיה אחרייתו. על כן מוטל על המחנכים לשקול היטב מהו טבעו של הנער, ומה גרם לו להעלים מעשיו. השי"ת יהיה בעזרתו לגדל בנים ותלמידים ההולכים בדרכי השי"ת, ומעוררים נחת רוח לפניו.

ויהי עשו בן ארבעים שנה ויצחק אשה את יהודית בת בארי החתי ואת בשמת בת אילן החתי: ותהיין מרת ריח ליצחק ולרבקה: (כו, לד לה)

ופירש"י: בן ארבעים שנה - עשו היה נמשל לחזיר, שנאמר יכרסמנה חזיר מיער (תהלים פ, יד), החזיר הזה, כשהוא שוכב פושט טלפיו לומר ראו שאני טהור, כך אלו גוזלים וחומסים, ומראים עצמם כשרים. כל ארבעים שנה היה עשו צד נשים מתחת יד בעליהן, ומענה אותם, כשהיה בן ארבעים, אמר, אבא בן מ' שנה נשא אשה, אף אני כן: מורת רוח - לשון המראת רוח, כמו ממרים הייתם (דברים ט, כד). כל מעשיהן היו להכעיס ולעצבון: ליצחק ולרבקה - שהיו עובדות עובדת אלילים (ב"ר סה, ד):

...

דברי רש"י אלו מעוררים תמיהה, כי בדבריו מגלה שני עובדות שבסיבתן היה מן הראוי שיצחק יכיר שפעלו בנו אינו מן הישרים, בתחילה מבאי שפעלו עצמו עשה מעשים מגונים מאוד משך עשרות שנים. וצריכים לדעת כי אין זה בנמצא שאי מי יכשל בחמורות כאלו ולא יינדע הדבר לרבים, וכיון שיצא עליו שם רע מן הסתם כבר היה מי שיוודיע ליצחק שעליו להשיג על המועד שברשותו, ומאחר שידע מדוע החריש ולא הוכיחו על גודל רעתו? אולם דבר זה עוד יכולים ליישב בדוחק, שהרי בסופו של דבר לא עשה זאת בפהרסיא, גם בני דורו היו פחותים מאוד, ולא הכירו שמדובר בעול נורא כל כך, ולכן לא נתוודע הדבר ליצחק. אולם לאחר שנשא עשו נשים, כבר הוצרכו אלו לשמש כסיבה לחשוד בו, שמה אין הוא תמים במעשיו, שהרי התורה מספרת לנו שנשותיו לא הסתירו מעשיהן כמותן, וגרמו בכך 'מורת רוח' ליצחק ולרבקה, ומדברי רש"י אתה למד מה לא הסתירו, באמרו: 'כל מעשיהן להכעיס ולעצבון', כלומר, יצחק ורבקה גילו שנשים אלו אדוקות מאוד בך, וכל תנועה ופעולה שעשו היו כרוכות בחטא, ולא היו אלו חטאים לתיאבון, כי אם 'להכעיס ולעצור', ובהמשך רואים ברש"י שהגיע עד דיוטה התחתונה, ועברו גם על עונן עבודה וזה החמור מכל החטאים, ולא היה חטאתן כרוב עובדי עבודה וזה שנמשכו אחר יצרא דעבודה וזה ועשו מעשיהם רק לתיאבון, שהרי על אלו העיד רש"י שכל מעשיהם להכעיס נעשו...

ומאחר שכל זה לא נעלם מידעתו של יצחק נשאלת השאלה, האיך יכול להיות שעדיין לא הסתפק שמה גם עשו הוא 'צדיק' כנשיו, הרי לא יתכן שאיש צדיק ישכין בביתו עולה, ובפרט נשים כאלו שכל מהותן זועקת 'רשעות', ומן הסתם גם פסיליהן החזיקו בביתן, הרי אומר בבית בעליהן עשו, וכי אין דברים אלו מעוררים תהייה? הן אמת שהיה עשוי 'איש יודע ציד' והיה ביכולתו לצוד את דעת אביו ולרמותו, ובכל זאת הוצרכו נשים כעין אלו לעורר 'חשד', אולם מזה שרואים שגם כעבור עשרים ושלוש שנים מנישואי עשו ביקש יצחק לברכו, אות הוא שלא עלה כלל על דעתו שום חשד, שהרי אילו היה חשד בו, ודאי היה ממשמש יותר בהליכותיו כדי לדעת אם יש צורך להוכיחו ולהחזירו למוטב, ואין ספק שאם היה יצחק עוקב אחריו היה מכיר ברשעותו, ולא היה מבקש להעניק לו הברכות כל עוד שלא ראה שהוא חוזר למוטב.

טיב המערכת

• על כן קרא שמו אדום •

את הסיפור כל ילד קטן מכיר, שני אחים - אחד צדיק והשני רשע, יעקב הצדיק בישל נזיד ערשם ועשיו הרשע בא וביקש 'הלעיטני נא מן האדום האדום הזה', ומה קרה בסוף? יעקב קיבל את הבכורה ועשיו קיבל שם חדש: 'על כן קרא שמו אדום', ואנו רוצים להבין: מי קרא לו 'אדום'? ומדוע? הרי נתנו לו שם כשנולד: 'עשו'? לשם כך עלינו לנסות לחזור לבית יצחק ולנסות להבין מה היה שם...

יעקב חי כל חייו בצילו של האח הרשע, ולמרות שכולם הכירו בהם מצעירותם שזה צדיק וזה רשע, היה עשיו מסתיר את מעשיו באינטלגנציה של צידקות, ובעוד שיעקב יושב בישיבה ועוסק בתורה, היה עשיו טוען שאין זו הדרך הנכונה וכי צריך גם לעסוק בענייני עולם הזה, שהרי 'אם אין קמה אין תורה', ובאילו שם שמים היה יוצא לשדות לצוד חיות ולספק את תאוותיו, אבל היתה בעיה אחת גדולה, יעקב רואה שיצחק - גדול הדור, אוהב את עשיו! ולכן היה מהפך במחשבתו שוב ושוב אולי באמת עשיו צודק? אולי גם אני צריך קצת לעסוק בענייני עוה"ז?

אומר האור החיים הקדוש, שבאותו היום החליט יעקב לשנות מהרגלו ולכן ניסה גם הוא להכין מאכלים לאביו, וחו 'ויזר יעקב נזיד', וכשראה השי"ת ש'כשל כח הסבל', גרם לעשיו להראות את פרצופו האמיתי, 'הלעיטני נא מן האדום האדום הזה', כדי שיעקב יראה מיהו באמת עשיו, או אז הבין יעקב כי דרכו היא הנכונה, אבל היה צריך לעשות לעצמו סימן שיזכור את הדברים גם כשיתגברו הנסיונות, 'על כן קרא שמו אדום'.

כתוב בספרים שכשארם מגיע להכרה ברורה על מקום או על אדם מסוים שאינם טובים עבור רוחניותו, יקבל החלטה ברורה להתרחק, וגם אם היצר ניסה לבוא אליו בפעם אחרת לבלבלו ולהניאו מהחלטתו, ישיב כנגדו כי בנושא זה כבר התקבלה החלטתו בפעם אחרת, ואינו רוצה לדון בזה שוב, ויותר טוב שיעשה לעצמו איזה סימן 'כדי להרחיק את האדם מן העבירה, ממש כמו יעקב אבינו: 'על כן קרא שמו אדום'!

(ע"פ טיב התורה-תולדות)

ניתן לשמוע את שיחותיו של מורנו ורבנו שליט"א • במספר מיוחד וישיב

באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

ערכוני שיחות: 0534-100024



דין שתי ושיכור לתפילה

- א. שותה יין כדי רביעית, אל תתפלל עד שישיר יינו, והיינו לכתחילה וכמבואר להלן, אבל אם עבר והתפלל יצא ידי חובתו, ואם אינו מתפלל בשעת שיכרות ניצל מכל צרה (סי' ס"א וס"ב סק"ה).
- ב. ואף אם רגיל לשותות הרבה ואינו שיכור כלל ברביעית, אפ"ה לכתחילה לא יתפלל אם שותה רביעית יין (מ"ב סק"ה). מיהו אם התחיל להתפלל אינו מפסיק (ב"ח אות ה').
- ג. ואפילו אם על ידי זה יעבור זמן תפילה אל תתפלל (מ"ב סק"ה).
- ד. אולם עכשיו שבלא"ה אין מכוונים כ"כ בתפילה אין לחוש כ"כ לחמירה, אם ע"י המנחתו יעבור זמן תפילה (מ"ב סק"ה).
- ה. החכם עיניו בראשו, ואינו שותה יין או שאר דברים המשכרים קודם התפילה עד שידע שיש זמן להפגי יינו ולהתפלל, ואם לאו אינו שותה, או יתפלל קודם (ב"ח אות ה').
- ו. וכל זה דווקא אם שתאו בבת אחת, אבל אם שתאו בשני פעמים, או שמוגו במעט מים, מותר להתפלל (מ"ב סק"ה).
- ז. וכ"כ כשיכול לדבר לפני המלך, דאל"ה אין שייך בזה שום חילוק לענין תפילה, ובכל אופן אסור להתפלל (מ"ב סק"ה).
- ח. כל אחד שותה שתי, סגי ליה לפי מה שמרגיש בנפשו שפיגי יינו (סי' ט).
- ט. ולכן אין נוהגין ביינות שלנו, שאין חזקין, שמתפללין אף על פי ששותה רביעית ויותר (סי' ט).

י. וכל שכן אם מתפללים מתוך סידור שבידו, שאין חוששין לשכרות מעט (סי' ט), וכל זה ליישב המנהג אבל מ"מ אין נכון לעשות כן (מ"ב סק"ה).

יא. וכל זה קאי אשתו, שאין בו איסור להתפלל אלא לכתחילה, אבל בשיכור שתפילתו תועבה, ודאי יש ליזהר אפילו בשותה יינות שלנו, ואם התפלל צריך לחזור ולהתפלל (מ"ב סק"ה).

יב. וכן אם מרגיש בעצמו שדעתו מבולבלת קצת, לא יתפלל לכתחילה עד שתתיישב דעתו, אם לא יעבור זמן התפילה (ב"ח אות כ"ב).

יג. כתב ב"ש שביט"ס יכול להתפלל מנחה אף על פי ששותה קצת יין, דא"ל האמת עד שיפוג יינו, וכ"ש האידנא דבלא"ה אין מכוונים כ"כ שאין להקפיד בשותו (מ"ב סק"ה).

יד. אם שותה יותר מרביעית יין בכל גווני אסור להתפלל עד שישיר יינו מעליו, וכמו שמבואר בהלכות נשאת כפים (מ"ב סק"ה).

טו. כתב המ"א בשם הסמ"ק, יין שבתוך הסעודה אינו משכר, וכתב הפמ"ג דכ"ז תלוי לפי מה שמבין בדעתו (מ"ב סק"ה), ויש אומרים דגם יין שלפני המזון אינו משכר (ש"ע הר"ב סי' ט).

טז. ונראה דה"ה אם שותה שאר משקין המשכרים לא יתפלל, ומ"מ בעינן שיהא בו כדי לשכר כרביעית יין (מ"ב סק"ה).

יז. ואם שותה יותר, אם הוא יכול לדבר לפני המלך, אם התפלל תפילתו תועבה, ואם אינו יכול לדבר לפני המלך, אם התפלל תפילתו תועבה, והרי כאלו עובר עכ"ם, וצריך לחזור ולהתפלל (סי' טא וס"ב סק"ה).

יח. נכתב שאם שותה עד שאינו יכול לדבר בפני המלך שאסור להתפלל, ובאופן זה אם עד שסר יינו מעליו עבר זמן

התפילה, משלים אותה בתפילה שאחריה כדן השוגג (סי' ט). ואפילו אם התחיל לשותות אחר שהגיע זמן התפילה, כי היה סבור שיהיה לו שהות להתפלל לאחר שיפוג מן היין המועט שהתחיל לשותות בדיעה מיושבת, ואח"כ נמשך ליבו למשתה ושכח את התפילה, ונשתכר כ"כ עד שלא נשאר לו שהות להפגי את יינו טרם עבור זמן התפילה, ג"כ שוגג מיקרי, ומשלים תפילתו בתפילה שלאחריה (מ"ב סק"ה).

כ. ומיהו אם התחיל לשותות סמוך למנחה, שאז אם ישתכר ודאי יעבור הזמן, ולא יוכל להפגי את יינו בזמן קצר כזה, בזה ודאי הוה מזיד לכור'ע, ואין לו תשלומין (סק"ה).

כא. דין קריאת שמע כדן תפילה, והיינו, שלא רק השיכור אלא אף השותה אסור לכתחילה לקרוא קריאת שמע (סי' טא וס"ב סק"ה).

כב. והלכות כתב דיש מקילין בקריאת שמע, אף אם הוא שיכור, ודאני תפילה שהוא בקשת צרכיו. וי"א דשיכור אסור בקריאת שמע, ע"כ יש ליזהר לכתחילה שלא לבוא לידו כן (מ"ב סק"ה).

כג. ובדיעבד אם נשתכר אין לפטור את עצמו מקריאת שמע משום זה, וכעין שכתב המ"א לענין ברכת המזון, ואם יפוג יינו עד שלא עבר זמן קריאת שמע יחזור ויקרא את הפרשיות (מ"ב סק"ה).

כד. וברכות קריאת שמע ג"כ דינם כקריאת שמע (מ"ב סק"ה).

כה. וי"א דמ"מ הברכות לא יקרא, דדווקא קריאת שמע שהיא מן התורה התירו לו, אבל לא הברכות שחייבם מדרבנן, דברכות קריאת שמע מותר לכתחילה לקרותן עד סוף שעה רביעית, ולכן ימתין שמא עד אז יפוג יינו ויברך כדן, משא"כ קריאת שמע שזמנה רק עד ג' שעות (וה"ל ש"י סי' ד' ובה"ל אות כ"ח).

טיב הבנין

בפרשתן כתיב (בראשית כז, יט), 'ויאמר יעקב אל אביי אנכי עשו בכורך עשיתי כאשר דברת אלי קום נא שבה ואכלה מציתי בעבור תברכני נפשך'. וכבר תמיהו כל המפרשים, איך יתכן שיעקב שהוא מידת האמת, כעדות הכתוב עליו (מ"ב ו, כ) "תתן אמת ליעקב", הוציא עתה דבר שקר מפיו לומר בפה מלא "אנכי עשו בכורך".

ומבאר מרן החתם סופר זצוק"ל (חת"ס עת"ד ר"ה הלא אצלתי לי ברכה). דהנה מבואר בירושלמי (מועד קטן פ"ג ה"א), שפעם היה שאלה גדולה אצל החכמים ולא ידעו לפותרה, עד שהגיע אחד ופתרה, ושאלו אותו מניין כוחך, וענה ואמר, "מקלו של רבי מאיר היתה בידי והיא היתה מלא שמו אוני דעת". ורואים מזה, שבחפצי הצדיק ובמלבושיו, נאצלים בהם קדושתו של הלושב. והוא הדין להיפוך, בחפצי ומלבושי הרשע, נאצלים בהם טומאתו ורשעתו של הרשע. והלושב את הבגדים של הצדיק, יאצל עליו מאותו הרוח הטוב, ואילו הלושב את הבגדים של הרשע, יאצל עליו מאותו רוח הטומאה של הרשע.

רק על ידי שלבש יעקב בגדי הרמאות של עשו היה בכוחו לעשות מעשה רמאות

והנה מבואר ברש"י (שיר השירים ד, ה), ששני הלוחות מכוונות במידה אחת, חמשה דברות על זו וחמשה על זו, ומכוונין דבור כנגד דבור, ולמשל, הדיבור של 'כבר את אביך ואת אמך', מכוון כנגד 'לא תחמוד', יעניין שם בארובה.

וזה היה מהותו של עשו הרשע, מצד אחד היה מלוש כל כולו בטומאה גדולה, מפני שעבר תמיד על הלאו של 'לא תחמוד אשת רעך וביתו ועבדו ואמתו וכל אשר לרעך', אך קצת היה בו גם ניצוץ קדושה, כי הלאו של 'לא תחמוד מכוון בלוחות כנגד 'כבר את אביך ואת אמך' כמו שנתבאר, ולכן היה מהדר ביותר בכיבוד אב כמו שידוע, ועל ידי זה זכה לקצת ניצוץ קדושה. ולכן נקרא מלבושיו

עניין המלבושים

גודל קדושת והשפעת מלבושי הצדיקים, ועוד כמה צריכים להיזהר ממלבושי הרשעים

בגדי עשו החמודות, "הלאו של לא תחמוד", ונאצל הטומאה גם בבגדיו ונעשו גם הם טמאות ו"חמודות". והנה זהו אמת שלא היה יתכן ליעקב אבינו להוציא דבר שקר מפיו, מאחר שהיה מידת האמת - 'תתן אמת ליעקב', אך סוף סוף היה צורך השעה שיוציא מפיו דיבור שאינו כל כולו אמת, כדי שיוכל לקבל הברכות עבורו ועבור כל זרעו אחריו לדורות עולם. [כמובן שאין אנו מדברים על יעקב אבינו, רק תורה היא מלשון הוראה ללמדינו מה צריך להתחזק]. ולכן הלבשה אותו אמו רבקה בגדי עשו החמודות, כדי שלפי שעה יאציל עליו בגדי עשו, הרמאות הנוראה של עשו, שהיה מרמה תמיד את אביו וצד אותו באמרי פיו, וכך יוכל יעקב לבוא במרמה לפני אביו. ואם כן שפיר לקח יעקב את הברכות, כי היות שהיה אז מלוש בבגדי עשו, היה נחשב אז כאילו הוא עצמו עשו.

אנכי עשו בכורך - כיון שאני לובש עתה בגדי עשו

ועל דרך זה כתב מרן החתם סופר עור (תורת משה בפרשתן), דעל פי זה יבואר על נכון, מה שאמר יעקב 'אנכי עשו בכורך', דלא היה זה שקר כלל, כיון שלבש עתה המלבושי רמאות של עשו, ונאצל עליו עתה לפי שעה מידותיו הרעות של עשו, וממילא היה נחשב עתה כאילו הוא עשו בעצמו, ולכן שפיר אמר 'אנכי עשו בכורך', נורא נוראות.

הלבוש מהפך מהות ופנימיות האדם

הוא על דרך מאמרים הידוע של הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זצוק"ל והרה"ק החידושי הרי"ם זצוק"ל, על מה שנאמר בפרשת חוקת (במדבר כא, א-ב), 'וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים וילחם בישראל וישב ממנו שבי, וידר ישראל נדר לה'

ויאמר נתן תתן את העם הזה בידי והחרמתי את עריהם'. ופירש"י, יושב הנגב זה עמלק, ושינה את לשונו לדבר בלשון כנען, כדי שיהיה ישראל מתפללים להקב"ה לתת כנענים בידם, והם אינם כנענים. ראו ישראל לבושיהם כלבושי עמלקים, ולשונם לשון כנען, אמרו נתפלל סתם, שנאמר אם נתון תתן את 'העם' הזה בידי.

ולכאורה יוקשה מאד, מדוע אכן לא לבשו העמלקיים גם בגדי כנען, הרי אז היו ישראל חושבים בבירור שהם כנעניים, וגם מאחר שגם לשונם הוא לשון כנען, וגם מלבושיהם הם בגדי כנען, ובוודאי היו מתפללים אם נתון תתן את 'הכנעני' בידי, ולא היו מעלים על דעתם כלל לחשוב שמדובר באומה אחרת, ואז היה ח"ו עמלק מנצחם, כי בני ישראל לא התפללו כלל שינצלו מן העמלקים, ולמה אכן שינו העמלקים רק את לשונם, ולא את בגדיהם. וביארו המהר"י מבעלזא והחידושי הרי"ם, דהתורה מורה לנו בזה גילוי נורא על ענין המלבושים, שלבוש האדם אינו רק דבר חיצוני המיועד לכסות את גוף האדם גרידא, אלא יש בה גם השפעה על פנימיות האדם, ובכוחה אף לשנות את כל מהותו של האדם ולהפכו לאדם אחר לטב ולמוטב.

ועל כן אילו היו העמלקיים לובשים בגדי כנען, הרי בהכרח היה משתנה אף מהותם ופנימיותם ואכן היו נהפכים לכנעניים. ואז אם היו ישראל מתפללים להינצל מיד 'הכנעני' היתה תפילתם מתקבלת, כי על ידי לבשת מלבושי כנען, אכן היו נהפכים ונעשים אז לכנעניים ממש, ועל כן נתחנמו העמלקים ושינו רק את לשונם, אך נשאר בלבושם, כדי לבלבל את ישראל שלא ידעו מי הם.

לבש אדם לבושו של אביו, הרי הוא כיוצא בו

ובאמת כבר מבואר ענין זה במדרש (ב"ר ער, יג) על הפסוק (בראשית לא, מו) 'ויאמר יעקב

לאחיו לקטו אבנים', וקשה, מהו 'לאחיו', הרי אמר דבר זה 'לבניו'. אמר רבי יודן, "לבש אדם לבושו של אביו, הרי הוא כיוצא בו". ולכן היות שבני יעקב לבשו מלבושים כמו אביהם, הם נעשו כמותו ממש, ולכן הם נחשבים 'לאחיו', ולא רק 'בניו'. ועל כל פנים אנו רואים מכל זה עד כמה חמור הענין של הלבוש, שזה נעשה חלק מהאדם, עצם מעצמיו ובשר מבשרו, והלבוש משנה את מהות האדם והופכת את מציאותו. ועל כן כאשר לבש יעקב את בגדי עשו החמודות לשעה קצרה, השפיע הדבר עליו עד כדי כך, שכאילו נקרא שמו 'עשו', ולכן אמר אל אביו 'אנכי עשו בכורך'. ולא היה שקר בפיו, כי במידת מה אכן היה עתה 'עשו' ממש.

גודל קדושת מלבושי ותשמישי הצדיקים

ומידה טובה מרובה, לאחר שנתבאר לנו עד כמה גדול כוח השפעת מלבושי הרשעים אפילו על אדם צדיק הלוש. על אחת כמה וכמה איזה קדושה גדולה יש למלבושי הצדיקים, וכמה גדולה כוחם להשפיע קדושה אפילו על אדם רשע הלוש. כמו שמבואר בספח"ק מסילות ישרים (פרק כו): "כי התלמידים חכמים הקדושים בדרכיהם ובכל מעשיהם, הנה הם ממש במקדש וכמזבח, מפני שהשכינה שורה עליהם כמו שהיתה שורה במקדש ממש, והנה הנקרב להם כנקרב על גבי המזבח, ומילוי גרונם תחת מילוי הספלים. ועל דרך זה כל תשמיש שישתמשו מדברי העולם אחרי היותם כבר דבוקים לקדושתו יתברך, הנה עילוי ויתרון הוא לדבר ההוא שזכו להיות תשמיש לצדיק". עכ"ל.

יעזור השי"ת שנוכח לכבד את אבינו ואת אמנו בכבוד הראוי, ולקיים בשלימות הגמור המצוה הגדולה של 'כבד את אביך ואת אמך', ונוכח להתרחק מן השקר והרמאות, ולהחזיק במידתו של יעקב אבינו - מידת האמת, ובזכות זה נוכח לכל הברכות הכתובות בפרשתן שביקר יצחק את יעקב, שהם ברכות לכל הדורות כולם, ונוכח לפרנסה בשפע וביריון גדול עד בלי די.

מעמד ה'קריעה' עורר את זעמו של הנהג ושל חלק מן הנוסעים, ולפתע הכריז הנהג שהוא נוסע עכשיו מיידית אל תחנת המשטרה הקרובה, על מנת שיעצרו את הרב בגין מעשהו.

והנה רק שמע הצדיק את דברי הנהג ענה והכריז בקול גדול: נו, לזה אני מחכה... מצפה אני ממך שתיסע למשטרה כדי שאוכל לקדש שם שמים ברכים. ובכך אוכה לעשות את מה שעשה פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן. אסביר שם לשוטרים וגם לחוקרים את הסיבה לקריעת התמונה, ואדוורש מהם שיתירו לי גם להאב לעמוד על זכותי לנסוע בכספי המלא באוטובוס נקי.

הרבי סיים את דבריו התקיפים, וקרא לעבר קהל הנוסעים: האם יעלה על הדעת להצר את רגלי, ולדאך את שומרי התורה המשלמים מיסים בדיוק כמו כולם?! מכיון שהדברים נאמרו בקול תקיף ובוטח, והרבי לא רק עשה בעצו את מעשה קנאותו, אלא טרח גם להסביר את מניעיו בפני עשרות הנוסעים שהיו באוטובוס, שרבים מהם הסכימו עם המעשה, ראה לבסוף הנהג את עצמו כמי שעומד להיות מבוזז ונכלם, והבין שאם אכן יממש את איומו וינסע למשטרה, יצא הוא כשירו על התחנה. ולפיכך החליט הנהג לוותר על הרעיון, במיוחד לאחר שחלק מהנוסעים הפיקחים ובני הדעת, הגם שחזותם לא הוכיחה שהם שומרי תורה ומצוות, עמדו במבוקה זה לצידו של הרבי וטענו בלהט שהם בהחלט מבינים את מעשהו.

אחד מן הנוסעים שהיה באותה נסיעה, תלמיד חכם וירא אלקים, ניגש אחר כך אל הרבי ואמר, שכעין זה המעשה שנינו להדיא בגמרא ברכות (כ). בסוגיא דקמאי הוּו קא מסרי נפשיהו אקדושת השם, כי הא דרב אדא בר אבהו חזייה להאיה כותית, דהות לבישה כרבטלא [לבוש חשוב] בשוקא. סבר דבת ישראל היא, ואין דרך בנות ישראל ללכת בלבוש חשוב כזה בלא שיהיה עליו כיסוי עליון, קם קרעיה מינה. אגלאי מילתא דכותית היא, שיימיה לשלם לה את נוקה בארבע מאה זוזי. אמר לה רב אדא בר אבהו: מה שמך? אמרה ליה: מתון. אמר לה: מתון, מתון, כלומר השם שלך 'מתון' שהוא לשון מאתן [מאתיים] ארבע מאה זוזי שויה, שגרם לי להפסיד פעמיים מאתיים שהם ארבע מאות זוזי, ע"כ.

וכבר כתב הר"ן ז"ל בנדרים (לב: ד"ה שתי עינים) שכל האברים הם ברשותו לזוהר מעבירה, אבל עיניו ואוזניו של אדם אינם ברשותו, שהרי על כרחו יראה בעיניו ובאוזניו ישמע, עכ"ל. וכן הוא ברא"ש שם. וראה מה שכתב הר"ן ז"ל בפירושו פ"ק הרי"ף פ"ק קידושין (יג. בדה"ר) דאמרין באגדה, דרב יוסף סמי נפשיה [סימא את עיניו], משום דלא מצי קאי דלא לאסתכולי בר מדי אמות דיליה, עיין שם.

האירוע כולו התפרסם בשעתו, והדברים חוצבי הלהבות שיצאו מפיו הטהור של הרבי הקדוש מסטראפקוב גרמו לקידוש שם שמים עצום. [עיין 'חשוקי חמד' ברכות (כ). ע"ש].

זאת ידוע מפי ספרים וסופרים, גודל מעלת האיש המוסר נפשו למען כבוד שמו יתברך, שהוא זוכה למדרגה עליונה עד מאוד [הנקראת 'אימא עילאה']. ויש בכוחו לפעול ישועות בקרב הארץ. שכן על ידי המסירות נפש נעשה כמו שותף להקב"ה, וכשהוא נקי מכל חטא ופושע כוחו גדול ועצום להיות בבחינת 'צדיק גזר והקב"ה מקיים'.

ובעיני ראיתי אצל כ"ק מו"ר הרה"ק מסטראפקוב זי"ע, לפני שקרא קוויטעל קשה שהגישו לפניו, ניגש הצדיק אל הקיר וקרא 'שמע ישראל וכו' ככוונה עצומה של מסירות נפש, וכך היה בכוחו לקרוא את הקוויטעל, ופעל שם ישועה ורפואה גדולה.

*

הלא ידעתי וגם שמעתי, שישנם אנשים שהולכים ללמוד את חכמת הקבלה, כדי להוסיף לעצמם 'ידיעות' נוספות, או כאלו שרוצים להיות 'מכוונים', ועוד כיוצא באלו סיבות שונות הקרובים אל הטוב. אבל הגישה הנכונה והישרה ללימוד הקבלה צריכה להיות מתוך תמימות ואמונה פשוטה, שכלימוד זה זוכים להיות דבוק בדבקות נפלא בבורא יתברך, ולקיים בזה מ"ש (דברים ד, ד) 'וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם, חַיִּים כְּלָכֶם הַיּוֹם'.

זכורני ימים מקדם, בעת שהתלבטתי בצעירותי אם להיכנס אל חדרי הנסתר בלימוד תורת הקבלה, ולא ידעתי לשית עצות בנפשי. והנה באותה עת נודמן לי בהשגחה פרטית, להיות נוכח בעת שיהודי אחד ניגש אל מרן כ"ק אדמו"ר מסטראפקוב זצוק"ל בעל "דברי יחזקאל שרגא", ושאלו מדוע צריך ללמוד קבלה?

ענה לו הרבי, כדי לדעת שיש בורא בעולם! אמר היהודי, הרי בשביל זה יש לנו ספרי מוסר קדושים, כדוגמת 'ראשית חכמה', 'חובות הלבבות', ושאר ספרי קדמונים כיוצא בהם.

ענה לו הרבי, אכן, אתה צודק, אך בלימוד הקבלה רואים זאת הרבה יותר טוב והרבה יותר ברור. והוכיח דבריו, שהרי בנגלה לשון הגמרא בכל דוכתי הוא 'תא שמע', ואילו בוהר הקדוש הלשון 'תא חזי'. וזאת נודע כי אין דומה שמיעה לראיה, שהראיה עדיפת מן השמיעה. וכמ"ש בראשית פרשת וירא (בראשית יח, ב ד"ה וירא) בטעם שאמר הכתוב שתי פעמים 'וירא-וירא', שהאחד הוא לשון ראייה והשני הוא לשון הבנה, עיין שם, והרי לנו שהראיה היא ההבנה.

ונתתי תורה להשם יתברך, ושמחתי לשמוע מפי קדשו דברים כדרבנות שהיו לי למשיב נפש, עד כמה ראוי וטוב הדבר ללמוד בחכמה זו.

ומדברי קדשו הבנתי, שגם הלימוד הנשגב של לימוד הקבלה, צריך להיות דרך להגיע לאמונה, לדעת ולהכיר שיש בורא לעולם.

וכבר נודע מאמרם חסידים קדמונים, שהיו אומרים על אחד שסיים ללמוד את הש"ס כולו, 'אמנם למדת אתה את הש"ס, אבל מה הש"ס לימד אותך'...? דהיינו במה אתה השתנית למוטב, מכוח המאור שבתורה. - ומעתה אם בלימוד הש"ס בנגלה הדברים אמורים, קל וחומר בלימוד חכמת הקבלה ופנימיות סודות התורה, ששם השאלה נוקבת יותר ויותר, מה לימוד הקבלה לימד אותך? במה השתנית אתה לטובה, אחר שוכית לגלות את חכמת הנסתר ברזי פנימיות התורה, האם התקרבת בכך יותר לבורא כל עולמים.

בהזדמנות את אמר לי הרבי הקדוש מסטראפקוב זצוק"ל, אנחנו הרי צאצאים לצדיקים הקדושים מצאנז' לדורותיהם, ובחצר הקדוש צאנז' הרי אהבו את לימוד הפלפול, ולכן עוסקים אנו הרבה בלימוד הנגלה בפלפול ובהלכה, ובחיבור ספרים רבים בנגלות התורה. - אבל אף על פי כן אין זה 'פוסט' אותי מלימוד הקבלה ורזי התורה, שאף היא תורה היא וללמוד אני צריך.

ובאותו מעמד הראה לי מכתב נפלא שכתב זקנו הקדוש מצאנז' זי"ע בספרו שו"ת דברי חיים (יורה דעה ח"ב סימן מז), בתשובתו אל הגה"ק המפ"י מו"ה דוד דייטש זצוק"ל אברק"ק יארמוט שבארץ אוגאריץ. וזלה"ט שם: 'הלא זה חיינו, לעסוק כל היום בגופי תורה והלכות ופלפול, ולהשיב לשואלי דבר. ואין אנו עוסקים בחכמת הקבלה מתורה הקדושה, רק בשעה שבני אדם על מיטתם, ואנחנו מנדרים שינה, אבל עיקר עסקינו בש"ס ופוסקים. - לא כאשר הוציאו איזה בני בליעל ממדינתכם שם שבמדינתנו אין לומדין פשטי התורה ח', והוא מחמת שבהפקירא נחא להו.

וכאשר מוכיחין אותם בבואם למדינתנו, למה המה בלא דעת בלא יראה, ואומרים שכנגד זה המה בעלי תורה, ובאמת אפילו ריח תורה אין בהם, והבל פלפולם בשטותים והבלים, כאשר שמעתי מהם, ואינם יודעים מאומה. רק בגסות רוחם הערימו לדבר עתק על יראי ה', ובפרט על חסידים לומר שאינם בעלי פלפול ועוסקי תורה, והבל יפצה פיהם, שעוסקים בתורה יומם ולילה בגופי ופשטי הלכות בש"ס ושולחן ערוך וספרי מוסר וכו'.

כל זה ראיתי להודיע לכבוד תורתו, מחמת ששמעתי מכני בליעל מאונגריץ שמוציאים דיבה על מדינות פולין, שאין עוסקים בפשטי התורה, ובפרט החסידים. לכן באהבתי אליו הודעתי שלא יאמין לשפתי שוא, כי לחסידים חביבים פשטי התורה עד למאוד. בפרט מי שזיכהו ה' בחכמת האמת, יודע מעלות פשטי התורה, ושכל דברי הש"ס בנוי על סודות התורה, כידוע ליודעי ח"ן עכלה"ט בשו"ת "דברי חיים" שם.

*

סיפר לי כ"ק מרן האדמו"ר מסטראפקוב זצוק"ל על זקנו זצוק"ל, אחד מהאדמו"רים לבית צאנז', שפגשו בו פעם לאחר חצות לילה כשהוא מטייל לבדו בחצות הכפר הקרוב אל עיר מגוריו. הוא שוטט שם בדבקות נפלאה ובריכוז עצום, ללא המעיל העליון [רז"וואלקע] לגופו.

אחד מחסידיו שהתגורר באותו הכפר נחרד לשמוע מחברו שהקיצו באמצע הלילה, על השמועה שהרבי הקדוש בכבודו ובעצמו מסתובב כאן במשעולי הכפר בלי מעיל בדבקות נוראה, ואולי נזקק הוא למשהו.

החסיד החליט שמוכרח הוא לגשת לעזור לרבי ולשאלו למבוקשו כאן, ועל אף שנתתי להפריעו באמצע דבקותו הוא חשש שמא נצרך הוא למשהו דחוף. הוא התקרב בלאט בצעדים הסתנים לפני הרבי הקדוש והתהלך סביבו, לקח זמן מה עד שהתעורר הרבי מדבקותו, ומשהבחין בו ניגש אליו החסיד בפחד כשארובותיו דא לדא נקש, ושאלו מה מבקש הוא בכפר הקטן הזה באמצע הלילה?

הרבי התעשת בבת אחת ותפס היכן הוא נמצא... ואמר שאינו צריך לכלום, אלא שתוך כדי עינו בתלמודו הגיע לקטע קשה ומסובך, הנצרך לעיון מזוכך ומרוכז, הוא יצא אפוא מביתו שבעיר הסמוכה לטיול קצר כדי לעיין בסוגיא הקשה, ותוך כדי עינו המרתק נתרחק מביתו מאוד, עד שלא שם לבו לכך שרגליו כבר נשאוהו עד שבילי הכפר הסמוך...

דע לך, סיים הרבי, שבשנותינו הצעירות ניסינו כל מיני דרכים ואופנים כדי להכניע ולשבר את היצר הרע ולהתגבר עליו, היינו שורפים את ידינו באש, ומתגלגלים בשלג וכדומה. - אך לבסוף הגענו למסקנה, שאין דרך טובה יותר להתגבר על היצר רק עם לימוד העיון! כך קיבלתי מרבתי, ומיני אז הנני שובר כל עצמותי ביגיעת עיון התורה! לכן מחמת שהתעמקתי כעת בעיון הסוגיא ובעיון המחשבה, לא הרגשתי שיצאתי מביתי והגעתי הנה...

דברים נוראים כתב בזה בספה"ק "בית אהרן" (פרשת תשא), שם מאריך הרבה בענין לימוד התורה, ובין הדברים כתב בשרף אש לשון קדשו: "כל אחד ואחד כפי מה שיכול, והעיקר שיהיה הכל בעיון ולעמקו. ויקבע ללמוד בגמרא ותוספות בעיון, כי זה טוב לכל העניינים, וזה נמשך לשאר לימודים גם כן בעיון" עיין שם.

וכבר הארכתי בענין זה בחסדי ה' במקומו, [טיב בית אהרן', סדרת מאמרים לחברים מקשיבים בביאור הספה"ק "בית אהרן", פרשת תשא].

*

זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל - אמן

קו ההזמנות לכל ספרי 'מכון טיב'

מהדג"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

0733-22-76-09 מתקשרים ☎ מזמינים ☞ מקבלים ללא עלות דמי משלוח!

shivti11@gmail.com

י"ו ל' ע"י קהילת שבתי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109

יהודי יקרא! את תחזיק טובה לעצמך, הנך מוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור מגוריך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. המעוניינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ להדפסת.

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zeligk@gmail.com or text 718-249-7173